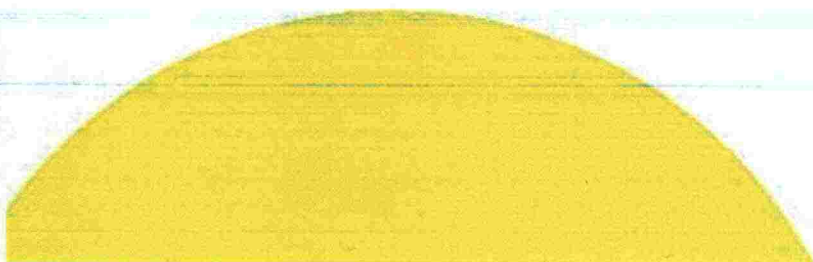

Kari Keski-Luopa ja Mari Sipilä

Ensiapuviitoitus Keski-Suomen tiepiirin alueella

Esiselvitys

Tiehallinnon selvityksiä 55/2005

Ensiapuviitoitus Keski-Suomen tiepiirin alueella

Esiselvitys

Tiehallinnon selvityksiä 55/2005

Tiehallinto

Jyväskylä 2005

Kannen kuva:

ISBN 951-803-612-8
ISSN 1457-9871
TIEH 3200967

Verkkojulkaisu pdf (www.tiehallinto.fi/julkaisut)

ISBN 951-803-613-6
ISSN 1459-1553
TIEH 3200967-v

TIEHALLINTO
Keski-Suomen tiepiiri
Tuki- ja palveluyksikkö
Cygnaeuksenkatu 1
PL 58
40101 JYVÄSKYLÄ
Puhelinvaihte 0204 22 11

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa on tarkasteltu ensiavun viitoituksen tilaa Keski-Suomen tiepiirin alueella sekä nykytilan ja ongelmien kautta etsitty mahdollisuuksia ensiavun viitoituksen hoidolle ja ylläpidolle tulevaisuudessa. Työn aikana on inventoitu Keski-Suomen tiepiirin ensiavun viitoituksen nykytilanne, selvitetty ensiapua tarjoavien toimipisteet sekä näiden aukioloajat ja tutkittu nykyistä ohjeistusta sekä ohjeistuksen kehittämisen mahdollisuuksia. Tärkein projektin työvaiheista on ollut sidosryhmien haastattelut, joiden avulla on pyritty tuomaan esille yhteinen näkemys asiaan.

Liikenneministeriön päätöksessä vuodelta 1994 todetaan, että ensiapuviitalla viitoitetaan ainoastaan sellainen yleissairaala tai terveyskeskuksen sairaala, jossa kaikkina vuorokauden aikoina on lääkäri paikalla.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin toimialueella toimii tällä hetkellä (joulukuu 2004) 42 terveyskeskusta tai sairaalaa. Ainoastaan kaksi toimipisteistä, Keski-Suomen keskussairaala Jyväskylässä ja Jämsän aluesairaala, ovat avoinna ympäri vuorokauden. Nykytilassa Keski-Suomen tiepiirin alueella on ohjeen vastaisesti viitoitettu 12 terveyskeskusta.

Nykyiset ensiavun viitoituksen käytännöt eivät ole liikenneministeriön päätöksen eivätkä siihen perustuvan Tiehallinnon ohjeistuksen mukaisia. Viitoituksen ajantasaisuuden kannalta on erityisen ongelmallista se, että ensiapupalvelujen tarjonnassa tapahtuu muutoksia lähes vuosittain.

Työn tuloksena on kehittämis ehdotus, jonka tavoitteena on toisaalta järjestelmän selkeys ja luotettavuus tienkäyttäjän näkökulmasta sekä toisaalta järjestelmän ylläpidettävyys ja luotettavuus ensiavun onnistumisesta vastuussa olevien toimijoiden näkökulmasta. Kehittämis ehdotuksen sisältö on seuraava:

- Aina ensiapuasiakkaita vastaanottamaan kykenevän ensiapupalvelun opastus aloitetaan nykyistä kauempaa. Opastukseen käytetään ensiaputunnusta.
- Vain ennalta määrättyinä aikoina ensiapuasiakkaita vastaanottamaan kykenevän ensiapupalvelun opastus aloitetaan nykyistä lähempää. Opastukseen käytetään kohteen palvelunimeä (terveysasema tai sairaala). Uuden tilapäistä aukioloa kuvaavan tunnuksen käyttöönottoa harkitaan.
- Sairaanhoitopiirit veloitetaan ylläpitämään internetissä selkeää asiakaspalvelukarttaa, jossa sairaanhoitopiiri kertoo ensiapupalvelujen sijainnin, laadun ja aukioloajan. Tienpitoviranomaisella on merkittävästi nykyistä paremmat mahdollisuudet ylläpitää ensiapupalvelujen viitoitusta ajantasaisen asiakaspalvelukartan pohjalta. Lisäksi sairaanhoitopiirien tulisi tiedottaa osallista tiepiiriä ja kuntaa muutosajankohdistusta etukäteen. Sairaanhoitopiirien kanssa on keskusteltava tästä asiasta valtakunnallisesti.
- LVM:n päätöstä rikkovat ensiaputunnukset peitetään viitan taustan värin ja laadun mukaisella tunnuksen muotoisella lapulla.

REFERAT

I denna rapport har förstahjälpsvägvisningens situation granskats inom mellersta Finlands vägdistrikts område. Utgående från nuläget och problemen har det sökts möjligheter att sköta och underhålla förstahjälpsvägvisarna i framtiden. Under arbetets gång har förstahjälpsvägvisarnas nuläge inventerats inom mellersta Finlands vägdistrikt. Det har klarlagts var förstahjälpsjänster står till buds och vilka öppettiderna är samt undersökts det nuvarande regelverket och möjligheterna att utveckla reglerna. Det viktigaste skedet inom projektet har varit intervjuerna med intressentgrupperna i syfte att föra fram en gemensam ståndpunkt i frågan.

I trafikministeriets beslut av år 1994 konstateras, att med förstahjälpsvägvisare hänvisas endast till sådana allmänna sjukhus eller hälsocentralssjukhus, där det under alla tider av dygnet finns läkare på plats.

Inom mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt verkar för närvarande (december 2004) 42 hälsocentraler eller sjukhus. Endast två av verksamhetsställena, mellersta Finlands centralsjukhus i Jyväskylä och Jämsä kretssjukhus, är öppna dygnet runt. För närvarande har man inom mellersta Finlands vägdistrikts område i strid med anvisningen vägvisning till 12 hälsocentraler.

Nuvarande praxis för förstahjälpsvägvisningen är inte i enlighet med trafikministeriets beslut eller Vägförvaltningens därpå baserade anvisningar. Då det gäller vägvisningens uppdatering är det särskilt problematiskt, att det inom utbudet av förstahjälpsjänster inträffar förändringar nästan årligen.

Som resultat av arbetet framläggs ett utvecklingsförslag, inriktat på ett system som är klart och tillförlitligt ur trafikantens synvinkel och samtidigt uppdaterbart och tillförlitligt också ur de aktörers synvinkel som svarar för att första hjälpen lyckas. Utvecklingsförslagets innehåll är följande:

- Förstahjälpsvägvisningen avseende serviceställen som alltid kan ta emot förstahjälpsklienter inleds på längre avstånd än nu. Vid skyltningen används förstahjälpsymbolen.
- Förstahjälpsvägvisningen avseende serviceställen som bara vid på förhand bestämda tider kan ta emot förstahjälpsklienter inleds på kortare avstånd än nu. Vid skyltningen används verksamhetsställets servicenamn (hälsocentral eller sjukhus). I bruktagandet av en ny symbol för visstidsöppethållning övervägs.
- Sjukvårdsdistrikten förpliktas att på internet upprätthålla en tydlig kundservicekarta, där sjukvårdsdistriktet informerar sina kunder om förstahjälpsservicens belägenhet, inriktning och öppettider. Vaghållningsmyndigheterna har avsevärt mycket bättre möjligheter än nu att upprätthålla förstahjälpsvägvisningen på basis av en uppdaterad kundkarta. Dessutom borde sjukvårdsdistrikten i förväg informera det berörda vägdistriktet och kommunen om förändringstidpunkterna. Om denna fråga skall förhandlingar på riksnivå föras med sjukvårdsdistrikten.
- Förstahjälpsymbolerna som strider mot kommunikationsministeriets beslut täcks över med en lapp som till färg och kvalitet motsvarar vägvisarens bakgrund och till formen den använda symbolen.

SUMMARY

This report examines the status of first aid signs in the Central Finland district. The possibilities of maintaining first aid signs in the future are also studied on the basis of the present state and existing problems. An inventory was made of the current situation of first aid signs in Central Finland, places that provide first aid and their open hours, and current guidelines and the possibility of developing them. The most important phase of the project consisted of interviews of interest groups, which were conducted to bring forth common views on the matter.

A 1994 decision made by the Ministry of Transport and Communication states that first aid signs should be installed only for a general hospital or health care center hospital that has a doctor present 24 hours a day.

There are currently 42 health care centers or hospitals in operation in the Central Finland district (January 2004). Only two of these, the Central Hospital of Central Finland in Jyväskylä and the Jämsä Regional Hospital, are open 24 hours a day. At the present, 12 health care centers in the Central Finland district have signs that are contrary to the guideline.

The current practice regarding first aid signs does not comply with the decision made by the Ministry of Transport and Communication nor with Finnra's guidelines based on the decision. Because changes in the provision of first aid services occur nearly every year, is very difficult to keep the signs up to date.

The outcome of the project is a development proposal with the goal of creating a system that is clear-cut and reliable from the viewpoint of road users on one hand, and maintainable and reliable from the standpoint of people responsible for successful first aid on the other hand. The development proposal is comprised of the following items:

- Signs indicating first aid service capable of receiving first aid patients 24 hours a day will be located further away from the service than they are at present. The signs will contain a first aid symbol.
- Signs indicating first aid service capable of receiving first aid patients only at predetermined times will be located closer to the service than they are at present. The signs will contain the name of the service site (health care center or hospital). Use of a new sign indicating open hours will be considered.
- Hospital districts will be required to maintain a clearly legible customer service map on the Internet showing the location, type and open hours of first aid services. Road management will have significantly better possibilities to maintain first aid signs on the basis of an up-to-date customer service map. The hospital districts should also inform the road district and the municipality about possible changes in advance. This matter should be discussed with the hospital districts at the national level.
- First aid signs that do not comply with the MTC's decision will be covered.

ESIPUHE

Tämän selvityksen tarkoituksena on tarkastella Keski-Suomen tiepiirin alueen ensiavun viitoituksen nykytilaa ongelmineen sekä löytää sidosryhmä-neuvottelujen avulla ensiapuviitoituksen tulevaisuuden tavoitetilä. Tavoitetilan määrittelyssä korostuu ensiapupalvelun vastuunkantajan ja samalla palvelun tuottajan eli maakunnallisen sairaanhoitopiirin näkökulma.

Hätätilannepalvelujen opastamisessa on keskeistä palvelua tarvitsevan asiakkaan tarpeiden ja palvelua tuottavan ensiapupisteen palvelukyvyyn kohtaaminen. Hätätilanteessa asiakkaalla on yleensä kiire minkä vuoksi virhemahdollisuudet ajankäytön suhteen on minimoitava.

Ensiavun järjestäminen ja sen toimivuus on tärkeä osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Ensiavun viitoitus puolestaan on osa ensiavun tavoitettavuutta. Tärkeintä on, että jos ensiapuviitoitus on olemassa, siihen voi myös luottaa.

Selvitys on tehty Tiehallinnon Keski-Suomen tiepiirin ohjaamana. Tiepiirin vastuuhenkilönä on toiminut liikenteenpalvelupäällikkö Kari Keski-Luopa. Sidosryhmien edustajina työhön on osallistunut Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystysalueen ylilääkäri Jorma Teittinen, Pirkanmaan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirien alueista vastaava lääninlääkäri Maarit Varjonen-Toivonen sekä Keski-Suomen hätäkeskuksen johtaja Jukka Jalasvuori. Tunnusteluista LVM:n suuntaan on vastannut Tiehallinnon Asiantuntijapalvelujen liikenteen ohjauksen asiantuntija Mikko Karhunen. Selvitystyössä konsulttina on toiminut Tieliikelaitoksen Konsultoinnin Tieto- ja asiantuntijapalveluista insinööri (AMK) Mari Sipilä.

Marraskuussa 2005

Tiehallinto, Keski-Suomen tiepiiri

SISÄLTÖ

1	TYÖN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT	15
1.1	Tavoitteet	15
1.2	Työmenetelmät	15
2	NYKYTILANNE	16
2.1	Tiehallinnon ohjeet ensiavun viitoituksesta	16
2.2	Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystystoiminta	16
2.3	Tiepiirin ensiapuviitoitus	19
3	ONGELMAT	21
4	KEHITTÄMISEHDOTUS	22
5	ALUSTAVAT VIRANOMAISTEN KANNANOTOT	24
6	LIITTEET	25

1 TYÖN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

1.1 Tavoitteet

Tämän työn ensimmäisenä tavoitteena on tarkastella Tiehallinnon Keski-Suomen tiepiirin toimialueen ensiapuviitoituksen nykytilan ongelmia sekä selvittää yhteistyössä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystystoiminnosta vastaavan viranomaisen kanssa suuntaviivat sille miten ensiavun opastus ensiaputoiminnan onnistumisen näkökulmasta tulisi tulevaisuudessa hoitaa.

Toisena tavoitteena on tuoda esiin ensiavun viitoituksen ongelmia ruohonjuuritasolla sekä herättää keskustelua viitoituksen tilanteesta ja kehittämistä tulevaisuudessa myös valtakunnallisesti.

1.2 Työmenetelmät

Keski-Suomen ensiapupalvelujen nykytilaa selvitettiin kartoittamalla kunta-kohtaisesti jokaisen kunnan alueella toimivat terveyskeskukset ja sairaalat. Selvityksessä käytettiin apuna rakennus- ja huoneistorekisteriä sekä internetiä. Kuntien tai sairaanhoitoyhdistysten www-sivuilta selvitettiin jokaisen terveyskeskuksen tai sairaalan sijainti sekä aukioloajat. Lista Keski-Suomen tiepiirin alueella toimivista terveyskeskuksista ja sairaaloista yhteys- ja aukioloaikataietoineen on liitteenä 2.

Ensiavun viitoituksen osalta järjestettiin tapaaminen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystysalueen ylilääkäri Jorma Teittisen kanssa terveydenhuollon palvelujen tuottajan näkemyksen selvittämiseksi. Tapaamisessa selvitettiin sairaanhoitopiirin kanta liittyen ensiapu-palvelujen aukioloon ja ensiapuviitoituksen laatuun. Päivystysalueen ylilääkärin lisäksi puhelimitse keskusteltiin Länsi-Suomen läänin lääninlääkärin Maarit Varjonen-Toivosen kanssa. Keski-Suomen hätäkeskuksen johtaja Jukka Jalasvuori kommentoi raportin asiasisältöä luvun 5 kirjoittamisvaiheessa.

Keski-Suomen tiepiirin alueen terveydenhuollon palvelupisteiden viitoituksen nykytilan inventoinnin tekivät Keski-Suomen tiepiirin tiemestarit.

Nykytilan selvityksen jälkeen kirjattiin ylös nykyjärjestelmän ongelmat. Ongelmien pohjalta laadittiin kehittämis ehdotus herätteeksi ensiapuopastuksen valtakunnalliselle kehittämiselle.

2 NYKYTILANNE

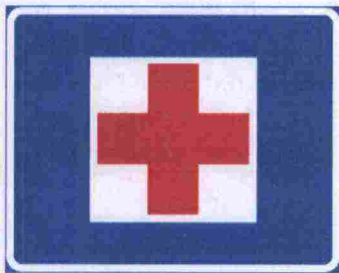
2.1 Tiehallinnon ohjeet ensiavun viitoituksesta

Tiehallinnon ohjeessa "Liikenteen ohjaus, palvelukohteiden viitoitus" vuodelta 1997 sanotaan seuraavaa:

"Ensiapu (715) Merkillä voidaan osoittaa yleissairaala tai terveyskeskuksen sairaala, jossa on kaikkina vuorokauden aikoina lääkäri paikalla (LMP 384/94)" Ohjeessa mainitaan myös seuraavia seikkoja:

- Ensiavun opastus on tarkoitettu lähinnä kiireellisiä hätätapauksia varten.
- Merkin on vastattava saatavilla olevia ensiapupalveluja.
- Viitoitus on erityisen tärkeää pitää ajan tasalla.
- Viitoitusratkaisut suunnitellaan yhteistyössä lääninlääkärin kanssa.
- Viitoituksen tulee johdonmukaisesti jatkua perille saakka.
- Viitoitus määritellään tarkemmin alueellisessa opastussuunnitelmassa.

Ohjeessa on maininta samalla paikkakunnalla toimivasta mahdollisesti kahdesta eri toimipisteestä, jotka päivystävät vuoroaikoina. Tällaisesta tapauksesta on ohjeistettu, että molemmat viitoitetaan normaalisti ja laitoksen oveen tai piha-alueelle asetetaan tieto siitä missä lähin päivystys sijaitsee sekä ajo-ohjeet kohteeseen. Ensiapu-merkki (715) on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Ensiavun viitoitusmerkki 715.

Ohje perustuu Liikenneministeriön päätökseen vuodelta 1994. Ots ohjeesta on liitteenä 1.

2.2 Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystystoiminta

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin toimialue on Keski-Suomen maakunta. Sairaanhoitopiiriin kuuluu 30 keskisuomalaista kuntaa, joiden yhteenlaskettu asukasluku on yli 260 000. Sairaanhoitopiirissä työskentelee yli 2 500 henkilöä, joista lääkäreitä on noin 270.

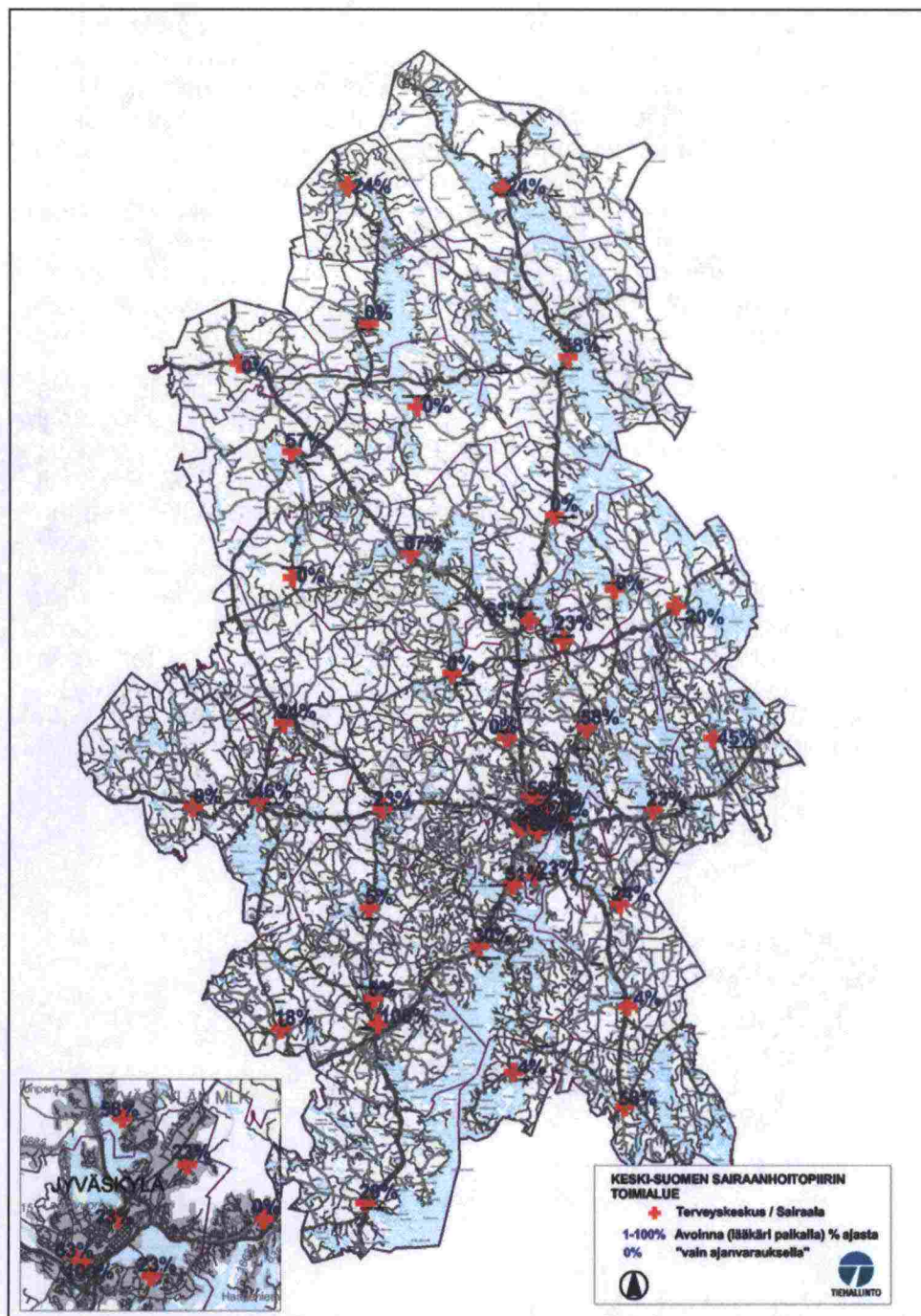

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystyspoliklinikka-toiminta on jakautunut periaatteellisesti kolmeen. Suurin osa kunnista on keskittänyt yöpäivystyksen Jyväskylän keskussairaalaan. Jämsän seudun terveydenhuollon kuntayhtymällä (Jämsä, Jämsänkoski ja Kuhmoinen) on oma yöpäivystyksensä Jämsän aluesairaalaan ja Saarijärvi-Karstulan seudun terveydenhuollon kuntayhtymällä (Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pylkönmäki, Saarijärvi) omansa. Jyväskylän keskussairaalaan ja Jämsän aluesairaalaan päivystetään ympäri vuorokauden. Saarijärvi-Karstulan seudun terveydenhuollon kuntayhtymän osalta puolestaan Saarijärvi ja Karstula ovat järjestäneet vuoropäivystykset siten, että aina jommallakummalla terveysasemalla on lääkäri paikalla.

Nykyisellään Keski-Suomen sairaanhoitopiirin toimialueella toimii 42 terveyskeskusta tai sairaalaa. Näistä vain kaksi eli Jyväskylän keskussairaala ja Jämsän aluesairaala päivystävät 24 tuntia vuorokaudessa. Terveyskeskukset ja sairaalat aukioloaika-prosentteineen on esitetty kuvassa 2. Prosenttiluku kuvaa aukioloaikaa verrattuna kalenteriviikon täysiin tunteihin (168 tuntia).

Sairaanhoitopiirin kannalta yleisenä ongelmana yöpäivystysten kannalta voidaan pitää sitä, että yöaikaan vastaanotolle saapuvat potilaat ovat paitsi lääkärin usein myös muiden tutkimusten (laboratorio, röntgen) tarpeessa. Monissa terveyskeskuksissa ei ole näitä palveluja tarjota, varsinkaan yöaikaan. Näin ollen yöpäivystysten keskittäminen on järkevää ja tarkoituksenmukaisempaa kuin se, että yöpäivystystä olisi pienemmissä terveyskeskuksissa.

Kuva 2. Keski-Suomen tiepiirin alueella toimivat terveyskeskukset ja sairaalat akuutioloaikoja kuvaavine prosenttilukuineen, Jyväskylän kaupunkialueen terveydenhuoltotoimipisteet vasemmalla alhaalla.

2.3 Tiepiirin ensiapuviitoitus

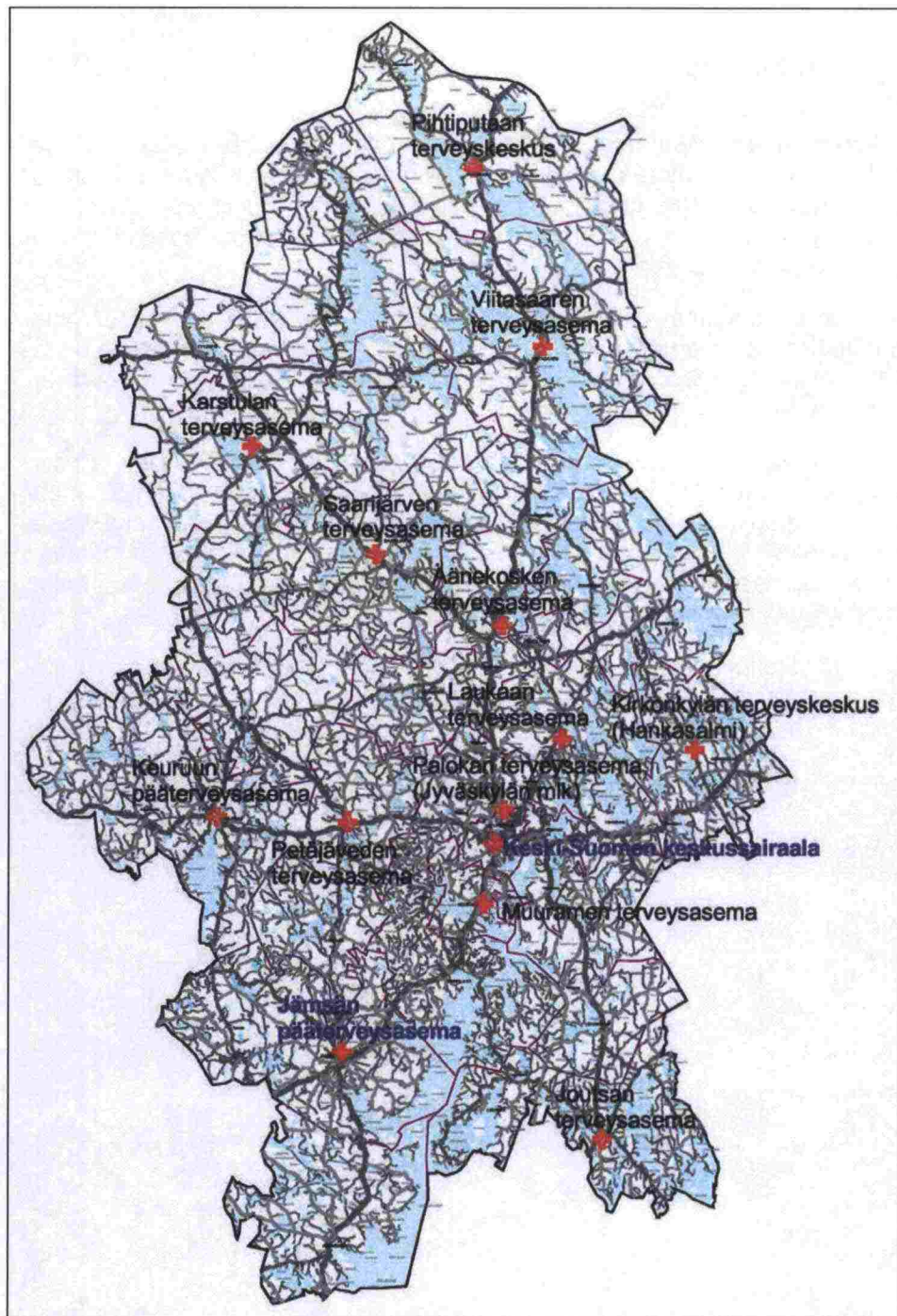
Kuntien terveystalvet ovat jo vuosia olleet jatkuvan saneerauksen kohteena. Tämä kehitys näyttää jatkuvan myös tulevaisuudessa. Kunnat keskittävät terveystalvet, joka muuttaa palvelupisteiden aukioloaikoja. Keskitämisen yhteydessä myös palvelun sisältö saattaa ensiapuviitoituksen kanalta oleellisesti muuttua.

Muutoksiin ensiapupalvelujen aukioloajoissa tai laadussa ei viitoituksen osalta ole aktiivisesti reagoitu. Tiepiirissä ei myöskään ole tehty alueellista opastussuunnitelmaa, jossa ensiavun viitoitusta ja sen ajan tasalla pitoa olisi tarkemmin määritetty.

Nykytilanteessa ensiavun viitoitusta on ohjeiden vastaisesti seuraavilla paikkakunnilla: Joutsa, Karstula, Keuruu, Laukaa, Muurame, Jyväskylän maalaiskunta (Palokka), Petäjävesi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari sekä Äänekoski. Lisäksi Hankasalmen kunnassa on terveystalvet, pihaan johtavan tien viitassa, osoiteviitan alla ensiavun viitta. Terveystalvet ja sairaalat, joissa nykytilanteessa on ensiavun viitoitusta on esitetty kuvassa 3.

Ensiavun viitoituksen nykytila niiden terveystalvet ja sairaaloiden osalta, joissa on ensiavun viitoitus, lukuun ottamatta Hankasalmea, on esitetty liitteessä 3-15.

Kuva 3. Paikkakunnat ja sairaalat/terveyskeskukset, joissa nykytilanteessa on ensiavun viitoitus. Sinisellä tekstillä kohteet, joissa viitoitus on ohjeen mukais-
ta, mustalla tekstillä ohjeen vastaisesti viitoitettut kohteet.

3 ONGELMAT

Nykyinen viitoituskäytäntö noudattaa huonosti voimassa olevaa viitoituslainsäädäntöä ja muuta ohjeistusta.

Ensimmäinen ongelma ensiavun viitoituksen kannalta tällä hetkellä on, että useassa kohteessa viitoitus on liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen vastaista. Ensiavun viitoitusta on nykytilassa 14 kohteessa vaikka lääkäri on ympäri vuorokauden paikalla ainoastaan kahdessa kohteessa.

Ohjeiden vastainen ensiavun viitoitus voi johtaa tilanteeseen, jossa avun tarpeessa olevaa henkilöä kuljetetaan harhaan ja menetetään aikaa mahdollisesti kriittisessä vaiheessa.

Nykyinen ensiaputoiminnan palvelumalli saa huonosti tukea voimassa olevasta viitoituslainsäädännöstä.

Viitoituksen asiakkaan eli ensiavun tarpeessa olevan potilaan on päästävä hoitoon mahdollisimman nopeasti. Nopean hoidon saamiseksi ensisijainen väline on puhelin. Puhelinkontakti johtaa joko paikallisen ensivasteen ryhmän saapumiseen, ambulanssin tilaamiseen tai kehotukseen toimittaa asiakas autolla omatoimisesti ensiapuun. Lähellä puhelimesta neuvottua kohdetta löydetään ensiapuopasteita seuraamalla perille. Opasteisiin on voitava luottaa.

Ongelmia seuraa esimerkiksi mikäli asiakas on kielivaikeuksia puhelinkontaktissa kaihtava ulkomaalainen turisti tai mikäli asiakkaan saattajilla on samalta päivältä muistikuva tai välitön näköhavainto lähistöllä olevasta ensiavun opasteesta. Viitoitukseen on voitava luottaa sekä jatkuvuuden kannalta että viitoituskohteen palvelujen riittävyyden kannalta.

Ensiapupalvelut sijaitsevat yleensä katuverkolla mutkikkaan liittymäketjun päässä. Taajaman sisäiselle opastukselle on selvästi tarvetta viitoituksen jatkuvuuden kannalta. Ongelmana tällä hetkellä on se, että sekä aina palvelua tarjoavat ensiapuasemat että vain tiettynä vuorokaudenaikana palvelua tarjoavat ensiapuasemat on tarvetta opastaa ajansäästön vuoksi. Lainsäädäntö ei tällä hetkellä kuitenkaan sisällä sellaista tunnusta, jolla voitaisiin viitoittaa vain tiettynä vuorokaudenaikana palvelua tarjoavat ensiapuasemat.

Ensiapupalvelujen alueellinen tarjonta muuttuu miltei vuosittain.

Viitoituksen ajantasaisuuden kannalta kustannuksia lisäävänä ongelmana voidaan pitää sitä, että sairaanhoitopalveluja keskitetään resurssien vähäisyyden vuoksi. Tästä syystä kohteiden päivystysaikoihin tulee suhteellisen usein muutoksia.

Päivystysaikojen muutokset kuitenkin kohdistuvat etupäässä vain tiettynä vuorokaudenaikana palvelua tarjoaviin ensiapuasemiin. Mikäli alle 24 tuntia vuorokaudessa auki olevalle päivystystoiminnalle olisi olemassa oma tunnuksensa, viitoitusta voitaisiin ylläpitää päivystysaikojen muutoksista huolimatta siihen asti, kunnes palvelu sisältönsä puolesta ei enää vastaa sitä mitä ensiavulta edellytetään. Soitto hätäkeskukseen riittää kertomaan minkä taajaman ensiapu ottaa asiakkaita vastaan, jonka jälkeen voi tukeutua tunnuksen varassa toteutettuun lähiopastukseen nopeasti perille löytämiseksi.

4 KEHITTÄMISEHDOTUS

Ensiapuviitoitukseen tarvitaan kaksi toisistaan erottuvaa tunnusta.

Sekä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ensiaputoiminnasta vastaavan ylilääkärin että Keski-Suomen maakunnan alueesta vastaavan Länsi-Suomen läänin lääninlääkärin näkemysten mukaan uuden viitoitustunnuksen mahdollisuuksista tulisi keskustella valtakunnallisesti. Ensiapuviitoitus voitaisiin tulevaisuudessa hoitaa kahdella eri tunnuksella, joista toinen olisi nykyisin käytössä oleva tunnus ja toinen kokonaan uusi tunnus. Uudella tunnuksella voitaisiin opastaa sellaiset terveyskeskukset ja sairaalat, joissa ensiapupalvelun taso on riittävä ainoastaan tiettyinä aikoina. Nämä palveluajat olisivat yleisesti luettavissa internetsivuilla. Hätäkeskuksella olisi siten mahdollisuus neuvoa kaukana ympärivuorokautisesta palvelusta sijaitseva avuntarvitsija häntä lähempänä juuri avun tarpeen hetkellä auki olevaan ensiapupalveluun. Keski-Suomen hätäkeskuksen johtajan mielestä sopivin sivuston ylläpitäjä on sairaanhoitopiiri.

Kuva 4. Nykyisen ensiaputunnuksen käyttöä täydentävän mahdollisen uuden tunnuksen muotoiluun ryhdytään erikseen vasta sitten, kun tunnuksen käytön reunaehdoista on sovittu. Kysymysmerkki tässä kuvassa viittaa vielä tuntemattomaan uuteen tunnukseen. Kysymysmerkin punainen väri kertoo siitä, että kyseessä on jotain ensiapuun tai pelastamiseen liittyvää.

Aina asiakkaita vastaanottava ensiapu opastetaan kauempaa.

Ne ensiapua tarjoavat toimipisteet, jotka ovat aina auki ja joissa palvelun taso on riittävä, tulee viitoittaa kauempaa taajaman ulkopuolelta alkaen. Näiden toimipisteiden aukiolosta sekä palvelutason riittävyydestä on olemassa melko hyvä varmuus.

Ensiaputunnukset sijoitetaan tieviitoituihin. Tieviitoituksen periaatteita ensiaputunnuksen käytön osalta ovat loogisuus, jatkuvuus, ymmärrettävyys sekä ylipäättään harhaan ajamisen minimointi.

Määräaikoina asiakkaita vastaanottava ensiapu opastetaan lähempää.

Ne ensiapua tarjoavat toimipisteet, jotka ovat ajoittain auki ja joissa palvelun taso on riittävä, tulee viitoittaa uudella tunnuksella lähempää taajaman reunalta tai mikäli taajama on iso, keskustan reunalta tai ohikulkutien liittymästä alkaen. Näiden toimipisteiden aukiolo sekä palvelutason riittävyys vaihtelee.

Uudet ensiaputunnukset sijoitetaan tieviittoihin. Tunnuksen erilaisuus viestii siitä, että tässä kohteessa on ensiapupalvelua saatavilla vain ajoittain. Tähän kohteeseen saapuvat henkilöt ovat yleensä ennalta varmistaneet puhelimella hätäkeskuksesta tai sairaanhoidon alueellisesta neuvontakeskuksesta tai esimerkiksi nettisivuilta palvelun käytettävyyden.

Perillä kohteessa on satunnaisesti harhautuneita asiakkaita varten opaste-taulu jossa kerrotaan kolmella kielellä toimintatapa, mikäli palvelu on kiinni. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan hätäpuhelin, josta voi soittaa ainoastaan hätäkeskukseen.

LVM:n päätöstä rikkovat tunnukset on poistettava.

Välittömin toimenpide Tiehallinnon Keski-Suomen tiepiirissä, ja muissakin tiepiireissä, on liikenne- ja viestiministeriön päätöksen vastaisen ensiapuviitoituksen välitön poistaminen tai peittäminen. Päätöksen vastaiset ensiapuviitat Keski-Suomessa löytyvät seuraavilta paikkakunnilta: Hankasalmi (yksi viitta), Joutsa, Karstula, Keuruu, Laukaa, Muurame, Jyväskylän maalaiskunta (Palokka), Petäjävesi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari sekä Äänekoski. Päätöksen vastaisia viittoja on siten melko runsaasti.

Jatkossa on tärkeää ensiavun viitoituksen pitäminen luotettavana ja ajan tasaisena. Tämä puolestaan helpottuisi merkittävästi, mikäli olisi käytössä uusi tunnus, jonka käyttöalue olisi nykyistä huomattavasti joustavampi. Eli jos palvelun aukioloaikaan tulee yhtenä päivänä kalenteriviikossa yhden tunnin vähennys, niin kaikkia tunnuksia lukuisissa viitoissa ei tarvitse täysin poistaa vaan riittää, että niiden päälle kiinnitetään uusi tunnus, joka antaa enemmän oikeutta laadukkaalle palvelulle, joka kaikesta huolimatta on ehkä suurimman osan viikosta avoinna.

Tunnusten muuttaminen tai perittäminen tieverkolla voidaan automatisoida tienpitäjän taholla, mikäli tieto ensiapupalvelujen aukioloajoista ja palvelun laadusta on internetissä vapaasti kaikkien saatavilla. Tienpitäjien edustajat eli tiemestarit Tiehallinnossa ja katumestarit kunnissa voivat tuolloin helposti ja tehokkaasti tarkastaa oman alueensa ensiapuviitoituksen ajantasaisuuden.

Toimijoiden roolijakoa on selvennettävä ja yhteistyötä tiivistettävä.

Ensiavun viitoituksen toteuttamisen eri toimijoiden roolijakoa on selvennettävä. Eri toimijoiden kannat ensiapupalveluiden mahdolliseen luokitukseen ja erot luokkien opastukseen on selvitettävä. Kannat tulee kirjata ylös jatkotoimenpiteiden mahdollistamiseksi.

Yleisen hätänumeron liittäminen mahdollisuuksia osaksi terveydenhuollon opastusta tulee tarkastella lähemmin.

Euroopan Unionin yleistä hätänumeroa 112 tulisi mahdollisuuksien mukaan liittää osaksi terveydenhuollon viitoitusta. Hätänumeron liittäminen viitoitukseen erityisesti maahantuloterminaalien läheisyydessä saattaisi olla turistien näkökulmasta mielekästä. Hätäkeskuksesta saa aina tarvittaessa neuvoa siitä missä lähin ensiapua tarjoava ja avoinna oleva päivystys sijaitsee.

5 ALUSTAVAT VIRANOMAISTEN KANNANOTOT

Valtakunnallinen lääninlääkäreiden kokous Ahvenanmaalla.

Lääninlääkäreiden neuvottelupäivillä kesäkuussa 2005 esiteltiin tämän raportin sisältöä kalvosarjalla. Kokouksen kanta oli se, että nykyistä ensiaputunnusta on käytettävä nykyisin ehdoin. Jokaisen terveyskeskuksen asia on huolehtia omasta ensiapupaikastaan tiedottavien liikenneopasteiden asianmukaisuudesta ja ajantasaisuudesta. Tiehallinnon asia on harkita uuden tunnuksen tarpeellisuutta.

Lääninlääkärit lienevät valtionhallinnon nykyorganisaatiossa väärä taho valvomaan ensiapupastuksen oikeellisuutta. Sitä vastoin alueensa ensiapupalveluista vastaava sairaanhoitopiiri vaikuttaisi olevan sopivin kertomaan yleisölle piirinsä palveluista ilman hallinnollisia välikäsiä. Internet lienee sopiva tiedottamiskanava.

Keski-Suomen hätäkeskuksen näkemys asian kehittämiseen.

Keski-Suomen hätäkeskus toteaa tämän raportin asiasisällön olevan toteuttamiskelpoinen hätäkeskustoiminnan näkökulmasta.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin näkemys jokaisen sairaanhoitopiirin ylläpidettäväksi ehdotetusta yleisestä internetsivusta, jossa tiedotetaan karttapohjaisena ensiapupalvelujen sijainti, aukioloaika ja mahdollisesti laatu.

Asiaa tulisi keskusteluttaa kaikilla Suomen sairaanhoitopiireillä. Netissä esitettyyn tietoon liittyy selvä vastuu liittyen tiedon oikeellisuuteen ja ajantasaisuuteen. Koska päivystystä tarkastellaan alueellisena ja seudullisena yhteistoimintana ja koska vastuu päivystystoimintojen koordinoinnista on käytännössä tullut sairaanhoitopiireissä toimiville päivystystoiminnasta vastaaville ylilääkäreille, niin on luonnollista että päivystystoiminnasta tiedottavien www-sivujen ylläpito on sairaanhoitopiireillä. Mietittäväksi jää millä hallinnollisella päätöksellä sairaanhoitopiirit veloitetaan tähän tehtävään.

6 LIITTEET

LIITE 1	Liikenteen ohjaus Palvelukohteiden viitoitus 1997 -ohjeen s. 3H-27 ja 3H-28 "Ensiapu (715)"
LIITE 2	Lista Keski-Suomen tiepiirin alueella toimivista terveysterveyskeskuksista ja sairaaloista
LIITE 3	Joutsan terveysaseman viitoitus
LIITE 4	Jämsän pääterveysaseman viitoitus
LIITE 5	Karstulan terveysaseman viitoitus
LIITE 6	Keuruun pääterveysaseman viitoitus
LIITE 7	Laukaan terveysaseman viitoitus
LIITE 8	Muuramen terveysaseman viitoitus
LIITE 9	Palokan terveysaseman viitoitus (Jyväskylän mlk)
LIITE 10	Petäjäveden terveysaseman viitoitus
LIITE 11	Pihtiputaan terveysterveyskeskuksen viitoitus
LIITE 12	Saarijärven terveysaseman viitoitus
LIITE 13	Viitasaaren terveysaseman viitoitus
LIITE 14	Äänekosken terveysaseman viitoitus
LIITE 15	Keski-Suomen keskussairaalan viitoitus, Jyväskylä

LIIKENTEEN OHJAUS

Palvelukohteiden viitoitus

1997

Ensiapu (715)

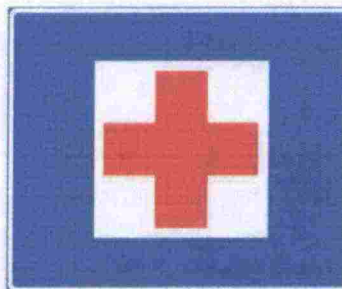
Merkillä voidaan osoittaa yleissairaala tai terveyskeskuksen sairaala, jossa on kaikkina vuorokauden aikoina lääkäri paikalla (LMP 384/94).

Opastus on tarkoitettu lähinnä kiireellisiä hätätapauksia varten eikä normaalisti sairaalassa tai terveyskeskuksessa asioivalle. Merkin on vastattava saatavilla olevia ensiapupalveluja. Viitoitus ensiaputunnuksella on erityisen tärkeää pitää ajan tasalla.

Yleissairaalan ja terveyskeskuksen sairaalan ollessa lähekkäin opastetaan yleissairaala laajemmalta alueelta ja terveyskeskuksen sairaalaan sinne johtavasta liittymästä ilman tunnusta.

Kun samalla paikkakunnalla sijaitsevilla yleis-sairaalalla ja terveyskeskuksen sairaalalla on vuoropäivystys, opastetaan molemmat laitokset normaalisti. Laitoksen oveen tai piha-alueella tulee asettaa tieto, josta selviää päivystysvuoro ja ajioreitti lähimpään päivystykseen.

Viitoitusratkaisut suunnitellaan yhteistyössä lääninlääkärin kanssa.

Ensiavun viitoitus taajamassa

Ensiapu osoitetaan lähimmältä taajamaan joltavalta valta- ja kantatieltä, muulta vilkasliikenteiseltä maantieltä tai taajaman ohikulkutieltä.

Ensiavun viitoitus suunnitellaan sekä taajaman liikenteelle että taajaman ohittavalle liikenteelle. Viitoituksen tulee johdonmukaisesti jatkua perille saakka. Viitoitus tulee olla kaikissa niissä liittymissä, joissa voi olla harhaanajon vaara. Viitoitettavan reitin tulee olla mahdollisimman selkeä ja nopea. Taajaman liikenteen opastukseen riittää usein lähiopastus. Viitoitus määritellään tarkemmin alueellisissa opastussuunnitelmassa.

LIIKENTEE OHJAUS Palvelukohteiden viitoitus

1997

Ensiavun viitoitus taajaman ulkopuolella

Moottoritiet ja moottoriliikennetiet

Ensiapu osoitetaan tiekohtaisen opastussuunnitelman mukaisesti.

Valta- ja kantatiet sekä muut yleiset tiet

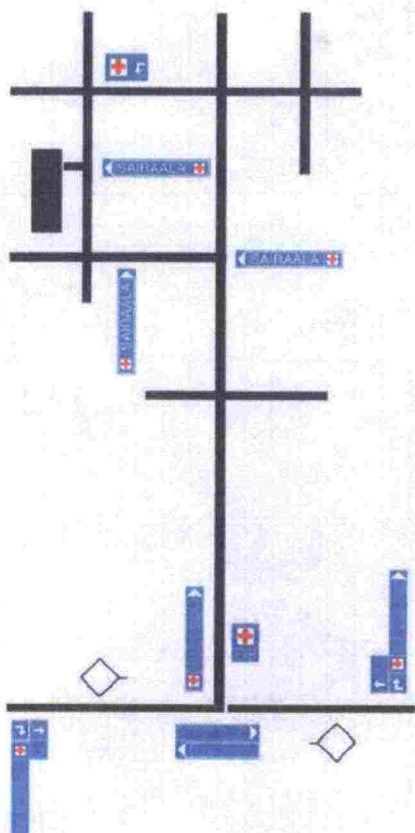
Ensiavun läheisyyteen tienkäyttäjät opastetaan taajaman nimellä. Viitoitus aloitetaan laitosta lähinnä olevalta taajamaan johtavalta valta- ja kantatieltä, vilkasliikenteiseltä muulta maantieltä tai taajaman ohikulkutieltä. Viitoitus määritellään tarkemmin alueellisessa opastussuunnitelmassa.

Merkin käyttö

Ensiaputunnusta ei käytetä opastustaulussa muiden tunnusten kanssa.

Ensiaputunnusta voidaan käyttää myös yleisen tien kohteita osoittavassa suunnistustaulussa, tienviitassa, erkanemisviitassa, ajokaistan yläpuolisessa viitassa sekä yksityisen tien viitassa. Ensiaputunnuksen edessä voidaan käyttää vain moottoritien tai moottoriliikennetien tunnusta.

Opastuksen jatkuvuus varmistetaan tunnuksen ja etäisyyden sisältävällä opastustaululla. SAI-RAALA (SJUKHUS) tms. tekstiä käytetään vasta kohteen läheisyydessä.

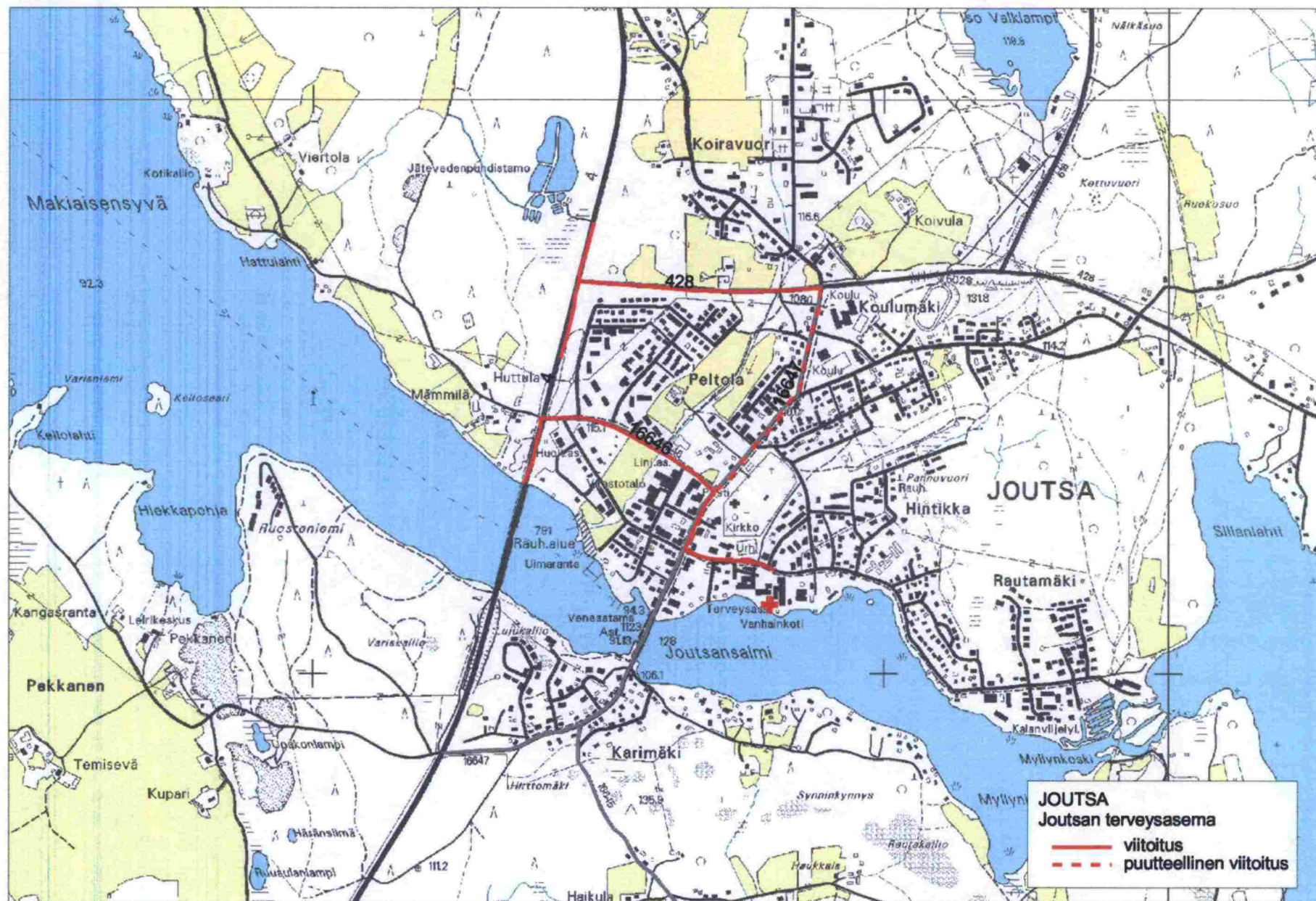

Esimerkki ensiavun viitoituksesta.

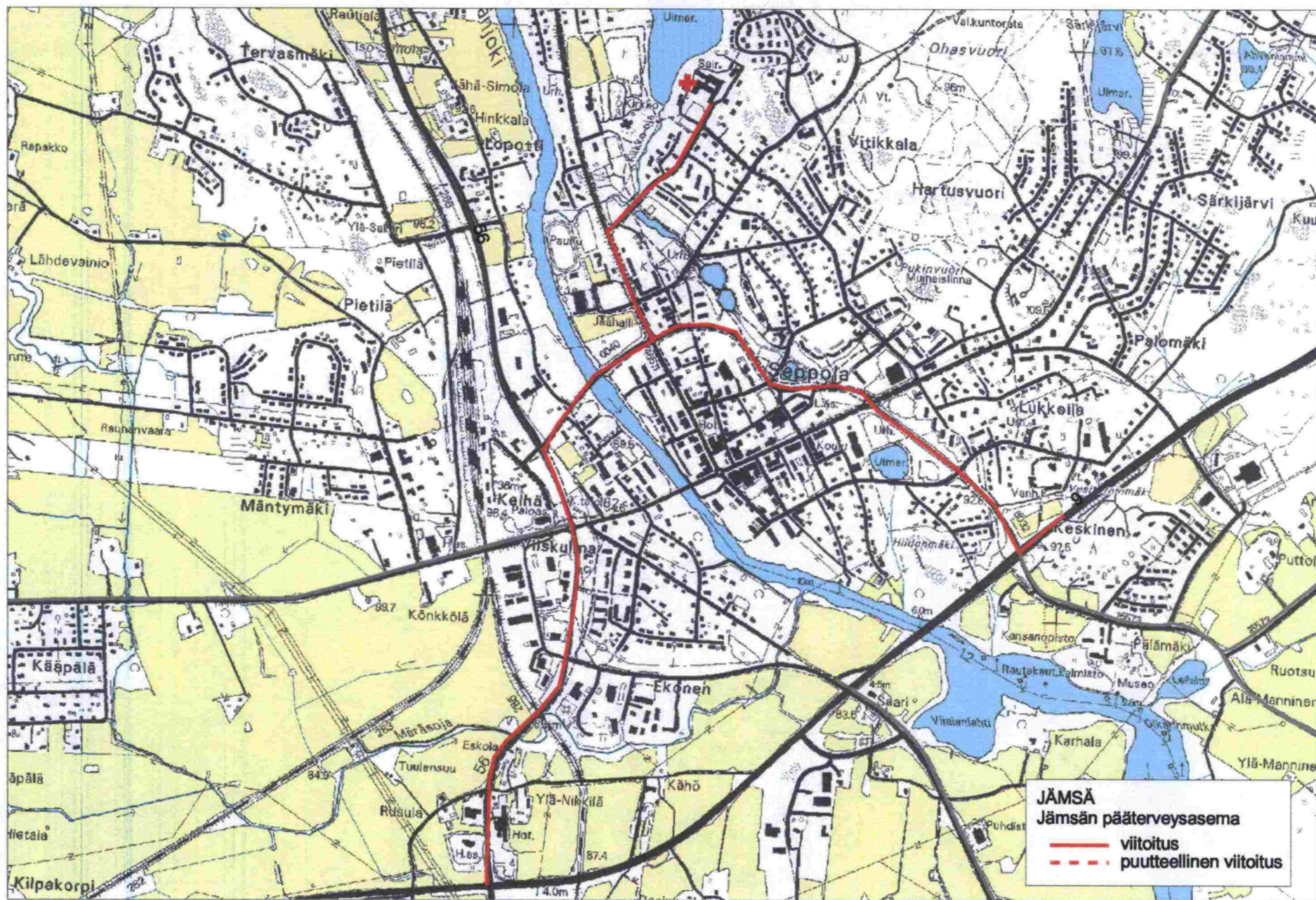

Kunta-numero	Kuntanimi	Terveyskeskus/Sairaala	Katuosoite	Posti-numero	Postitoimi-paikka	Puhelin	AVOINNA: ma-to	pe	la-su
77	Hankasalmi	Kirkonkylän terveyskeskus	Keskustie 53	41520	Hankasalmi	014 840 0295	8-22	8-16	la 9-15
172	Joutsa	Joutsan terveysasema	Myllytie 8	19650	Joutsa	014 880 1200	8-22	8-22	8-22
179	Jyväskylä	Jyväskylän keskussairaala	Keskussairaalantie 20	40700	Jyväskylä	014 624 211	8-8	8-8	8-8
179	Jyväskylä	Huhtasuon terveysasema	Nevakatu 1	40340	Jyväskylä	014 626 298	8-16	9-16	
179	Jyväskylä	Keskustan terveysasema	Tapionkatu 7	40700	Jyväskylä	014 626 280	8-16	9-16	
179	Jyväskylä	Säynätsalon terveysasema	Parviaisentie 7	40700	Jyväskylä	014 623 846	8-16	9-16	
179	Jyväskylä	Kuokkalan terveysasema	Syöttäjänkatu 10	40700	Jyväskylä	014 626 316	8-16	9-16	
179	Jyväskylä	Kyllön terveysasema	Keskussairaalantie 20	40700	Jyväskylä	014 626 192	8-23	8-23	8-23
180	Jyväskylä mlk	Vaajakosken terveysasema	Väkkärätie 1	40800	Vaajakoski	014 336 6833	vain ajanvarauksella		
180	Jyväskylä mlk	Tikkakosken terveysasema	Kirkkokatu 3	41160	Tikkakoski	014 336 6866	vain ajanvarauksella		
180	Jyväskylän mlk	Palokan terveysasema	Ritopohjantie 25	40270	Palokka	014 336 6822	8-22	8-22	8-22
182	Jämsä	Jämsän pääterveysasema	Sairaalantie 11	42120	Jämsä	014 71 731	8-8	8-8	8-8
182	Jämsä	Kuoreveden terveysasema	Puistotie 5	35600	Halli	03 3885200	8-14	8-14	
183	Jämsänkoski	Jämsänkosken terveysasema	Koivutie 7	42300	Jämsänkoski	014 717 3501	vain ajanvarauksella		
183	Jämsänkoski	Koskenpään terveysasema	Keuruuntie 5	42440	Koskenpää	014 767128	yhtenä päivänä 8-14	8-10	
216	Kannonkoski	Kannonkosken terveysasema	Järvitie 7 A	43300	Kannonkoski	014 451 080	vain ajanvarauksella		
226	Karstula	Karstulan terveysasema	Hämeenpurontie 9	43500	Karstula	014 4596 605	ma, ke, pe 8-16	ti, to 8-8	su 8-8
249	Keuruu	Keuruun pääterveysasema	Kantolantie 7	42700	Keuruu	014 751 7411	8-21	8-21	10-16
249	Keuruu	Haapamäen terveysasema	Lääkärintie 8	42700	Keuruu	014 732096	ei lääkäriä paikalla		
256	Kinnula	Kinnulan terveyskeskus	Keskustie 44	43900	Kinnula	014 459 6311	8-16	8-16	
265	Kivijärvi	Kivijärven terveysasema	Keskustie 21	43800	Kivijärvi	014 4597 811	ti ja to (ajanvaraus)		
275	Konnevesi	Konneveden terveysasema	Maijankuja 2	44300	Konnevesi	014 574 3820	9-16	9-14	
277	Korpilahti	Korpilahden terveysasema		41800	Korpilahti	014 647 400	8-15	8-15	8-16
291	Kuhmoinen	Kuhmoisten terveysasema	Orivedentie 3	17800	Kuhmoinen	03 5521 416	8-15	8-14	
312	Kyyjärvi	Kyyjärven terveysasema	Honkalehdontie	43700	Kyyjärvi	014 4597 111	vain ajanvarauksella		
410	Laukaa	Laukaan terveysasema	Kantolantie 12	41340	Laukaa	014 839 0500	8-22	8-22	8-22
410	Laukaa	Lievestuoreen terveysasema	Liepeentie 45	41400	Lievestuore	014 839 0500	8-16	8-15	
415	Leivonmäki	Leivonmäen terveysasema	Kuusitie 1	41770	Leivonmäki	014 880 5820	to 8-15		
435	Luhanka	Luhangan terveysasema	Hakulintie 3	19950	Luhanka	014 879 103	ti 8-15		
495	Multia	Multian terveysasema	Nehentie 2	42600	Multia	014 754 241	8-16	8-16	
500	Muurame	Muuramen terveysasema	Virastotie 10	40950	Muurame	014 659 511	8-22	8-22	8-16
592	Petäjävesi	Petäjäveden terveysasema	Teollisuustie 1	41900	Petäjävesi	014 336 6844	8-16	8-15	
601	Pihtipudas	Pihtiputaan terveyskeskus	Asematie 12	44800	Pihtipudas	014 4596 700	8-16	8-16	
633	Pylkämä	Pylkämäen terveysasema	Keskustie 7 A	43440	Pylkämä	014 4695 426	ti ja to (ajanvaraus)		
729	Saarijärvi	Saarijärven terveysasema	Sairaalantie 2	43100	Saarijärvi	014 4598 208	ma, ke, pe 8-8	ti, to 8-16	la 8-8
770	Sumiainen	Sumiaisten terveystalo	Kuoppatie 3	44280	Sumiainen	014 574 3660	vain ajanvarauksella		
774	Suolahti	Suolahden terveysasema	Kellosepäntie 19	44200	Suolahti	014 574 4400	8-16	8-14	
850	Toivakka	Toivakan terveysasema	Keskustie 6	41660	Toivakka	014 336 6710	8-16	8-16	
892	Uurainen	Uuraisten terveysasema	Kuukantie 16	41230	Uurainen	014 3366 880			
931	Viitasaari	Viitasaaren terveysasema	Sairaalantie 4	44500	Viitasaari	014 459 7241	8-22	8-22	8-22
992	Äänekoski	Äänekosken terveysasema	Terveyskatu 10	44100	Äänekoski	014 574 4200	8-23	8-23	8-23
992	Äänekoski	Konginkankaan terveysasema	Välskärantie 3	44400	Konginkangas	014 574 2587	vain ajanvarauksella		

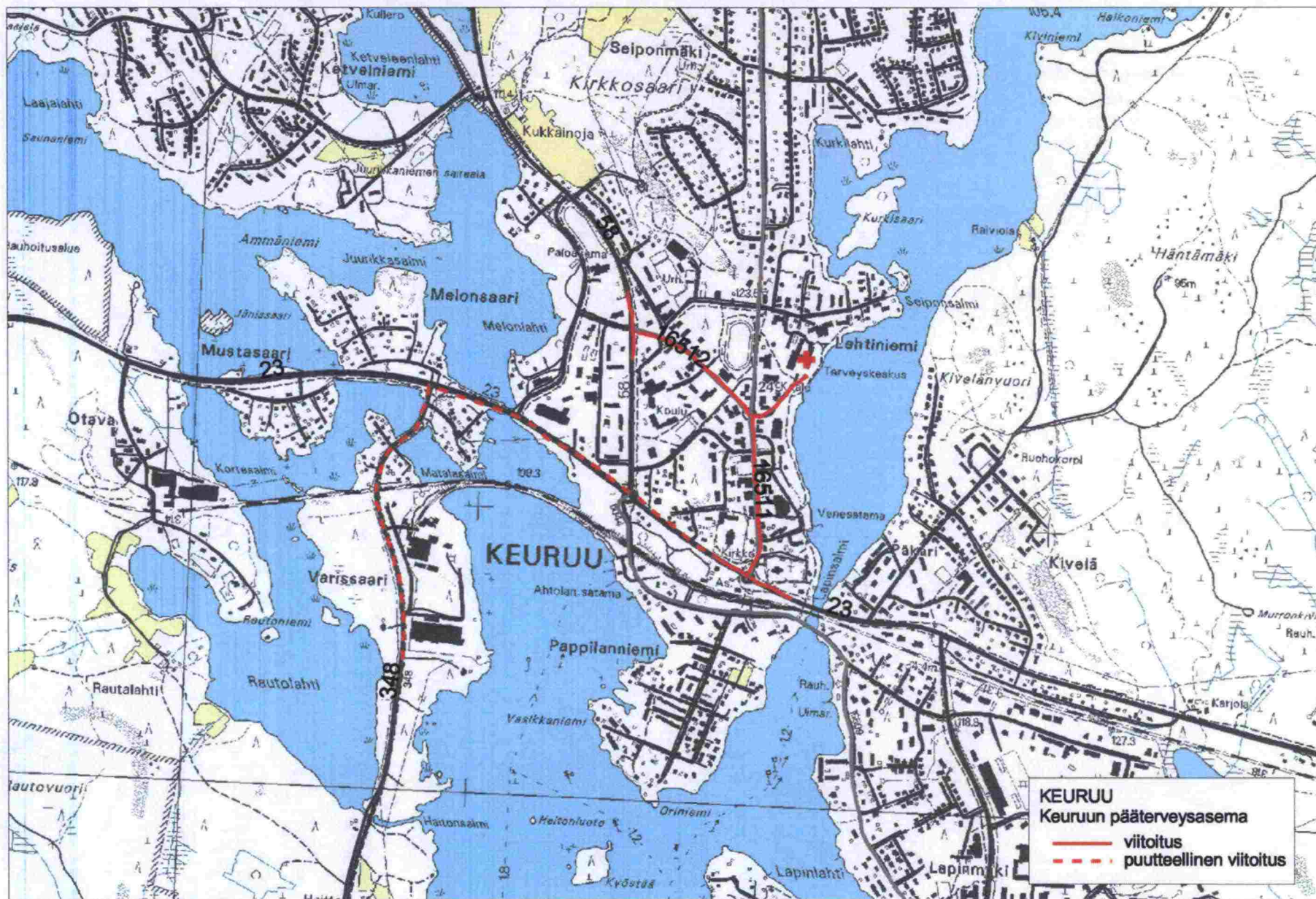

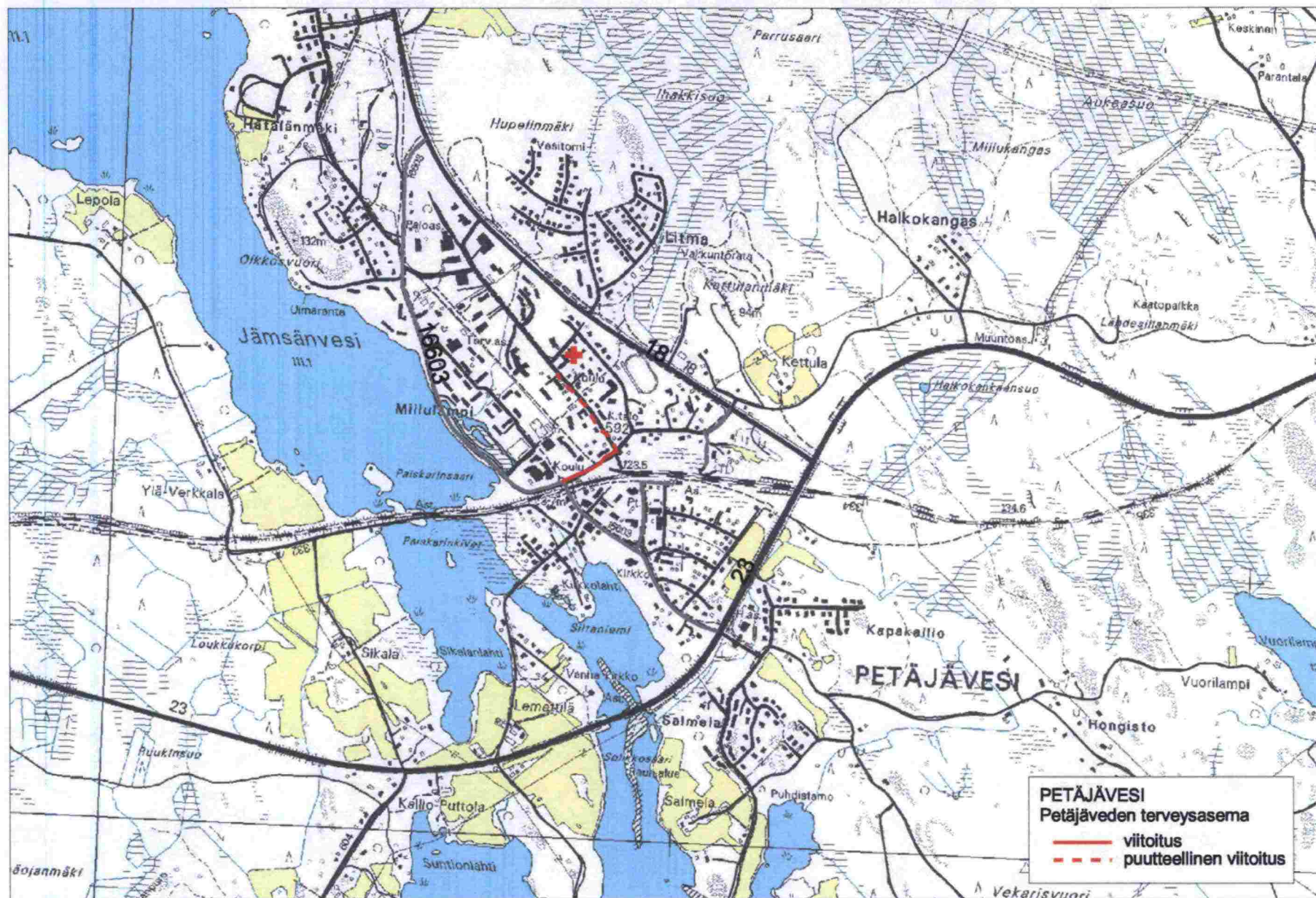

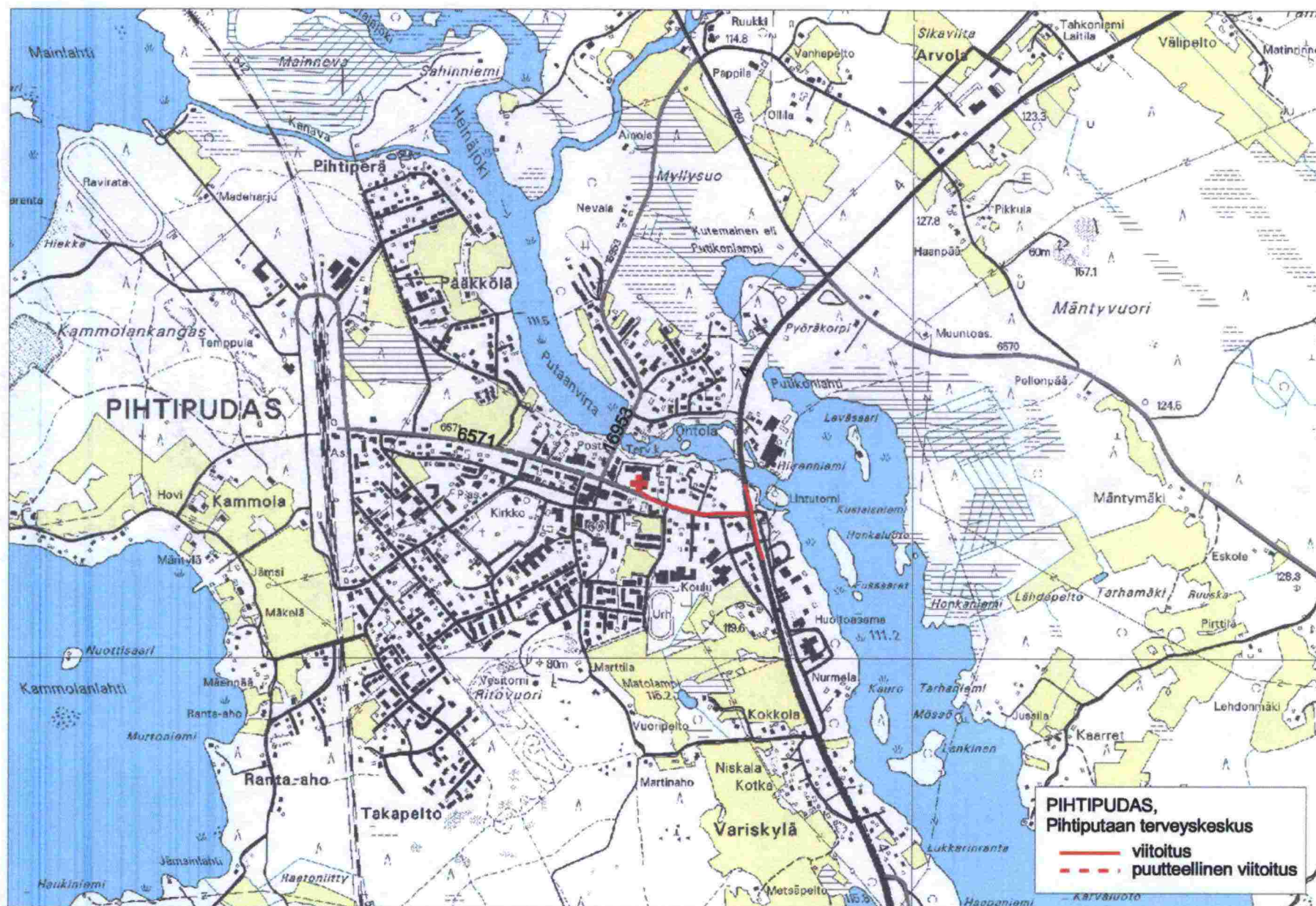

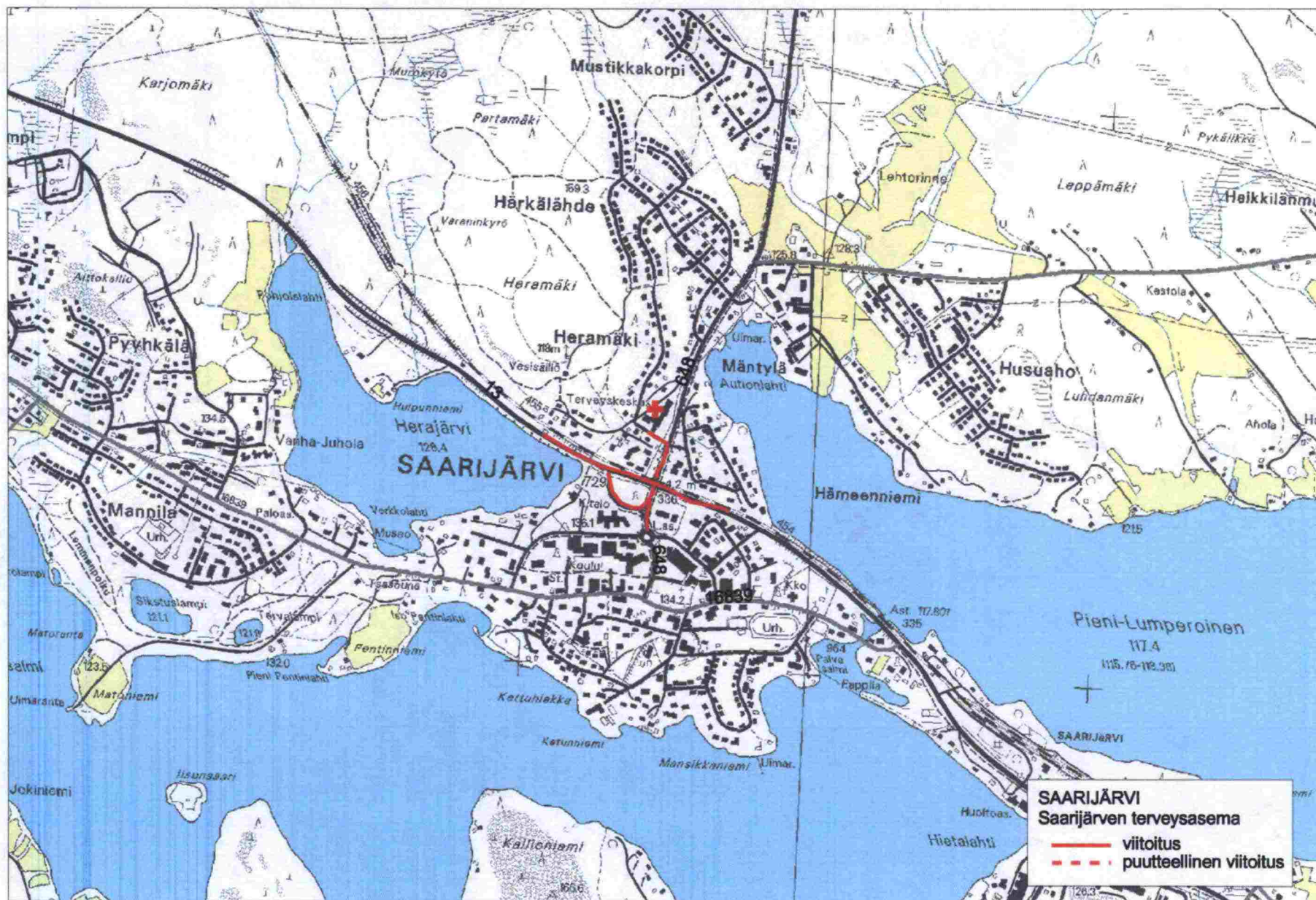

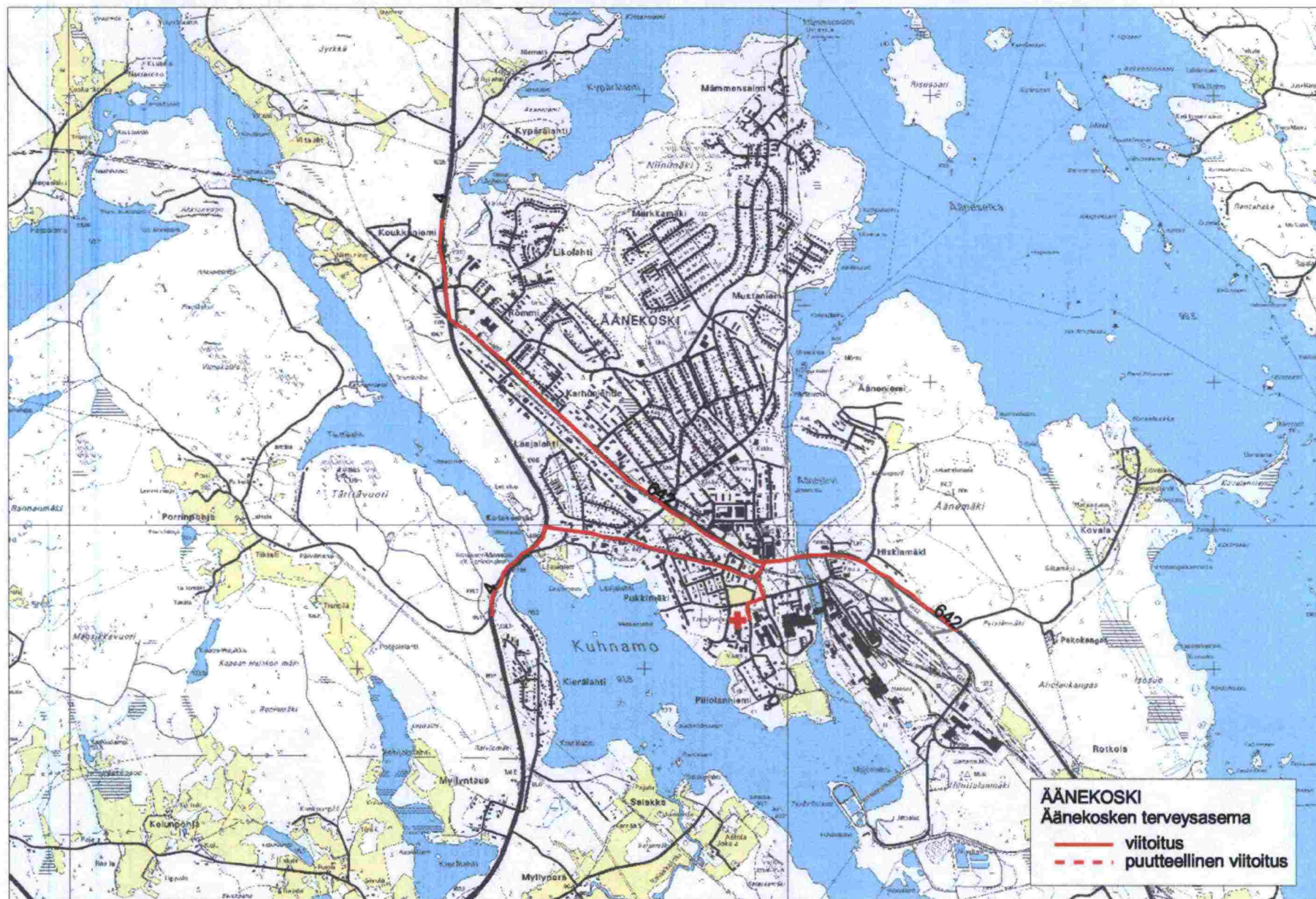

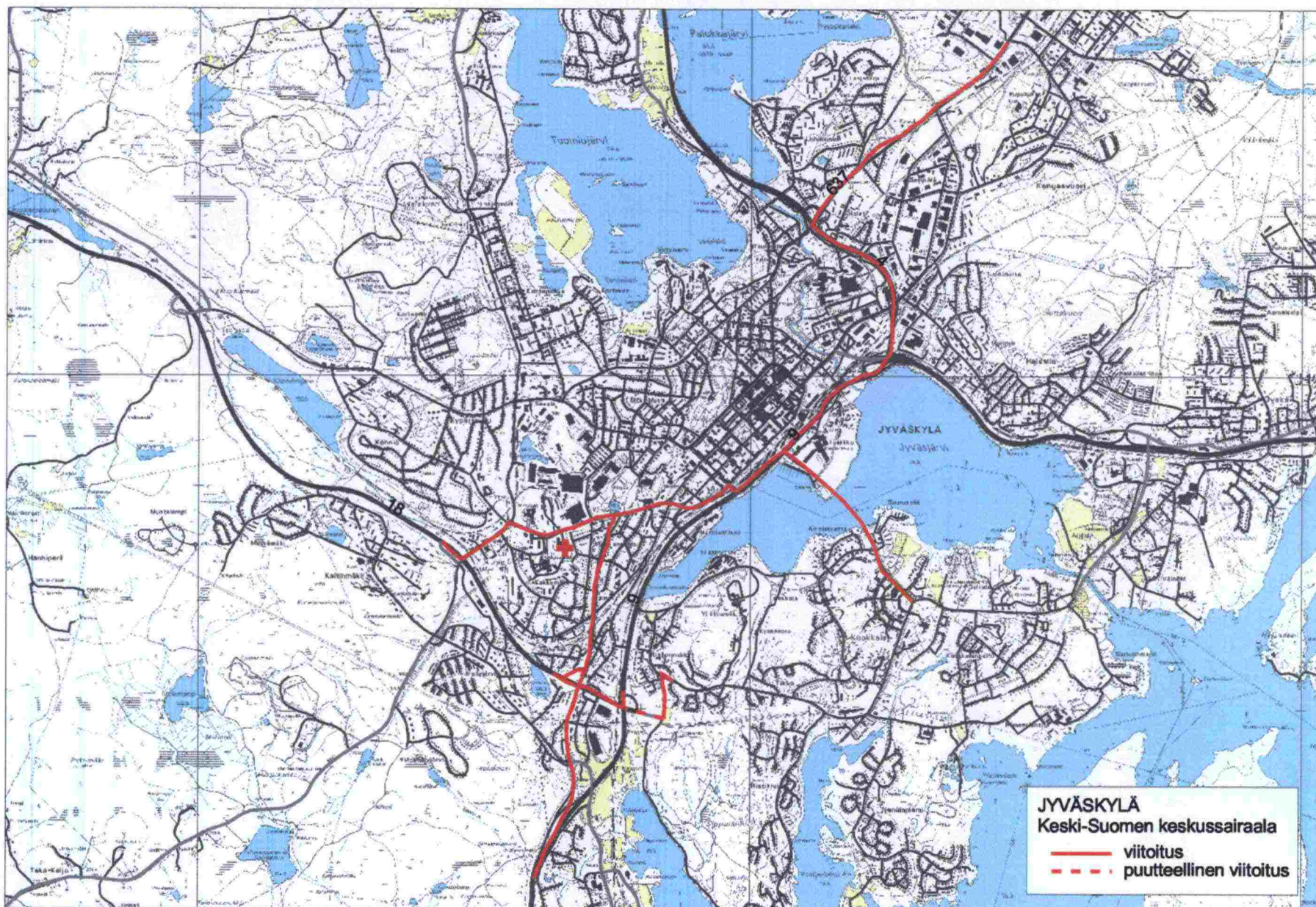

ISBN 951-803-612-8
ISSN 1457-9871
TIEH 3200967